

Katedra politologie a sociologie PFUK.

Posudek diplomové práce.

Název práce: Soudce jako fronimos. O významu praktické rozumnosti při rozhodování sporů o právo.

Autor: Tomáš Bojar.

Konzultant: doc.PhDr. Milan Sláma.

Posuzovaná práce je na pomezí práva a právní filosofie a zpracovává problém, který byl poprvé výrazněji tematizován Aristotelem. Text je rozdělen na tři části:

1. soudcovský formalismus a jeho povaha
2. soudce jako Fronimos (v Aristotelově vypracování)
3. možné uplatnění v současném soudnictví

Celkem má práce 63 stran, 3 strany seznamu literatury a 256 položek poznámkového aparátu.

V úvodu stanoví autor volbu tématu, vedeného především jako kritiku soudcovského formalismu. Uvádí pro ilustraci v českých poměrech několik až absurdních příkladů. Zde se dotýká významné práce Jiřího Kabeleho o hierarchii neodpovědnosti (Lesk a bída českého soudnictví).

K 1.části:

Vstup tvoří zamyšlení nad ideovými kořeny formalismu a uchopení určitých důvodů v novověkém převratu v úloze soudce, kde jako základní práce může sloužit Beccariovo pojednání o zločinech a trestech.

S tím je spojen posun myšlení k ratio scripta a zároveň se nabízí kritika zákoníků, které se v tomto jazyce racionality pohybují. Text si všímá i nedávných problémů v socialistické zákonnosti a samozřejmě jejich zbytků v současných problémech české justice. Odklon od racionality a formalismu vyvolává potřebu zkušenosti s odkazem na roli tradičních ctností, která je uplatňována v antické literatuře a patří k výbavě uvažování o právu zcela jistě až do 17.století.. Toto zastavení tvoří přechod k další části práce.

Ke 2.části:

Zde je text velmi systematický a analytický. Začíná formulací „fronesis“ jako jedné z klíčových ctností (praktická rozumnost podle Aristotela). Postupuje výkladem 6.knihy Etiky Nikomachovy, využívá sekundární literatury (Voegelin, Aubenque, Nussbaumová) a přesahuje k soustavnějšímu ohledávání Aristotelova myšlení.

Je zde formulován pojem přirozenosti a otázky „přirozeně spravedlivého, základní diarchie Dikaion Fysikon a Dikaion Nomikon, až k uplatnění rozumnosti jako Epíkia ve výkladu zákonů a nalézání práva. Tak se podrobně text zabývá souvislostmi Fronesis a ostatních základních ctností.

Vlastní uplatnění je v pojetí soudce jako „Fronimos“, vyžadující kultivaci rozumnosti („duše“) se sociálním vědomím a smyslem pro konkrétno.

Tím je připraven přechod k závěrečné, třetí části.

Ta obsahuje kritiku pokušení přehnané principiálnosti a fetišismu velkých a zdánlivě nezpochybnitelných slov. Právo překračuje „principy“ a vyžaduje od soudce statečnost a uměřenost, odvahu ke spravedlnosti. Soudce je tím, kdo má dbát o reputaci a „obrazů ve veřejnosti. To však, kromě ctností známých již od antických myslitelů, vyžaduje opustit víru v rozhodující význam dovednosti (Techné), která je někdy podporována jednostranným systémem studia (m.j. důrazem na osvojování schémat – zde jsou názorně uvedena kritická místa např. z deníků Franze Kafky).

Kultivace soudnosti s uměním „ohledávat“ překračuje pouhou odbornost a technologii práva.

Práce je velmi pečlivá, analytická, má hloubku, psána je čtivým jazykem se sevřeným tvarem.

Vzhledem k pravidelným konzultacím včetně pracovních verzí nemám ani nejmenší výhrady k definitivnímu způsobu vypracování.

Návrh hodnocení: výborně.

doc.PhDr. Milan Sláma

V Praze 28.srpna 2007